

10.5.2019

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@ym.fi

Viite: Ympäristöministeriön lausuntopyyntö VN/963/2018 YM

METSÄHALLITUKSEN LAUSUNTO LÄNSI-LAPPIIN PERUSTETTAVIA VALTION LUONNONSUOJELUALUEITA KOSKEVISTA ASETUSLUONNOKSISTA

Ympäristöministeriö on 6.3.2019 päivätyllä kirjeellä pyytänyt Metsähallitukselta lausuntoa asetusluonnoksista, jotka koskevat valtion maille perustettavia luonnonsuojelualueita Lapin maakunnassa Länsi-Lapissa Rovaniemen ja Tornion kaupunkien sekä Kemijärven, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pellon, Ranuan, Simon, Tervolan ja Ylitornion kuntien alueella. Neljä aluetta sijaitsee Itä-Lapissa Kemijärven kaupungin sekä Sallan ja Sodankylän kuntien alueilla, yhden alueen osa on Posion kunnassa ja kahden alueen osia on Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa Iin kunnassa ja Pudasjärven kaupungissa.

Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus perustaa 75 luonnonsuojelualuetta, yhteispinta-alaltaan noin 72 000 hehtaaria ja ympäristöministeriön asetuksella 71 luonnonsuojelualuetta, yhteispinta-alaltaan noin 2 200 hehtaaria. Suojeluun varatuista alueista on tarkoitus perustaa luonnonsuojelulain 17 §:ssä tarkoitettuja muita luonnonsuojelualueita.

Suurin osa perustettavista luonnonsuojelualueista kuuluu valtioneuvoston periaatepäätösten mukaisiin luonnonsuojeluohjelmiin, joita ovat soidensuojelun perusohjelma (1979 ja 1981), lehtojensuojeluohjelma (1989), rantojensuojeluohjelma (1990), vanhojen metsien suojeluohjelma (1996) ja valtioneuvoston talousarvioehdotuksen yhteydessä tekemä päätös soidensuojeluohjelman täydentämisestä (2015). Osa alueista on vanhojen metsien suojeluohjelman täydentämistä koskevissa Metsähallituksen ja Suomen WWF:n välisissä neuvotteluissa suojeltavaksi sovittuja alueita eli niin sanottuja dialogikohteita (2006). Eräät alueet sisältyvät valtionmaille METSO-toimintaohjelman yhteydessä vuosina 2009 ja 2014 tehtyihin metsiensuojelupäätöksiin. Perustettaviin luonnonsuojelualueisiin sisältyy myös Metsähallituksen erillisillä päätöksillä suojeltuja alueita. Eräät alueet suojellaan osana Luontolahjani satavuotiaalle kampanjaan. Ehdotukseen sisältyy myös alueita, joita on hankittu vapaaehtoisin kaupun valtiolle suojelutarkoituksiin EU:n Life-hankkeissa ja METSO-toimintaohjelmassa. Perustettavien luonnonsuojelualueiden pinta-alasta suurin osa sisältyy Euroopan Unionin Natura 2000 -verkostoon.

10.5.2019

Länsi-Lapin luonnonsuojelualueiden perustaminen on osa valtakunnallista säädösvalmistelua, jolla saatetaan voimaan usean vuosikymmenen kuluessa luonnonsuojelutarkoituksiin hankituilla tai varatuilla valtion alueilla luonnonsuojelulain mukaiset rauhoitusmääräykset.

Perustelumuistioissa todetaan, että kaikki Länsi-Lapin luonnonsuojelualueet ovat valtion omistuksessa ja Metsähallituksen hallinnassa ja hoidossa. Rajauksia on eräiltä osin tarkistettu Metsähallituksessa yhteistyössä luontopalveluiden ja metsätalouden välillä. Näistä täsmennyksistä aiheutuvat muutokset edellyttävät Metsähallituksessa alueiden osien siirtoja taseessa sekä luontopalveluiden vastuulla olevasta muusta omasta pääomasta peruspääomaan että liiketalouden vastuulla olevasta peruspääomasta muuhun omaan pääomaan. Suojelualueiden perustaminen ei aiheuta erityisiä uusia hallinnollisia vaikutuksia. Toiminnallisena alueyksikkönä toimii Metsähallituksen Lapin Luontopalvelut.

Metsähallitus toteaa, että hallinnollisia siirtoja tehdään liiketalouden vastuulla olevasta peruspääomasta julkisten hallintotehtävien taseeseen 253 hehtaaria ja liiketoimintojen taseeseen puolestaan Ranualla oleva Kupinasuon palsta 132 hehtaaria.

Yleisesti Metsähallitus toteaa, että lausunnolla olevat asetusluonnokset ja niiden rauhoitusmääräykset ovat tarkoituksenmukaisia ja turvaavat hyvin perustettavien alueiden luontoarvot ja Natura 2000 -verkoston suojelutavoitteet.

Perustamissäädösten mukaan alueet perustetaan vanhojen metsien, lehtojen, vaarojen, soiden, ranta- järvi- ja pienvesiluonnon ja niiden eliöstön säilyttämiseksi luonnontilaisina ja niiden ekosysteemien häiriöttömän kehityksen turvaamiseksi tai ennalleen saattamiseksi, arvokkaiden maisemien ja niihin liittyvän kulttuuriperinnön ylläpitämiseksi sekä retkeilyä, matkailua, opetusta ja tutkimusta varten.

Lausunnolla olevilla asetuksilla perustettavilla luonnonsuojelualueilla tulisivat voimaan luonnonsuojelulain 17 a §:n 1 momentista johtuen lain 13-15 §:ssä säädetyt rauhoitusmääräykset. Perustettavat alueet sijaitsevat metsästyslain 8 §:ssä säädetyllä alueella ja metsästys niillä olisi sallittua luonnonsuojelulain 17 a §:n 2 momentin mukaisesti. Kalastuksen osalta onkiminen ja pilkkiminen ovat sallittua ja muu kalastus Metsähallituksen luvalla. Metsähallitus toteaa, ettei se näe ongelmia lupametsästyksen ja -kalastuksen jatkumisessa normaaleja Metsähallituksen lupamenettelyjä noudattaen.

Perustamisasetuksella voidaan muulla luonnonsuojelualueella luonnonsuojelulain 17 a §:n 5 momentin nojalla säätää luonnonsuojelulain 13-15 §:n rauhoitusmääräyksistä eräitä aluekohtaisia poikkeuksia.

Puolustusvoimien harjoitus- ja koulutustoiminta olisi sallittua A. E. Järvisen aihkikon ja Raanselän luonnonsuojelualueilla, joihin puolustusvoimilla on käyttöoikeus.

10.5.2019

Perustettavilla suojelualueilla on käytössä olevia moottorikelkkailureittejä ja -uria. Näitä jatkossakin ylläpidettäviä, olemassa olevia moottorikelkkailureittejä ja -uria varten säädettäisiin perustamisasetuksen 3 §:n 2 momentin 2 kohdassa luonnonsuojelulain 17 a §:n 5 momentin nojalla poikkeuksesta, joka mahdollistaisi nykyisten moottorikelkkailureittien ja urien kunnossapidon. Käytössä olevien talviaikaisten maastoliikennereittien ja -urien kunnossapitäminen olisi sallittua Kumpunturin, Kuusajärven soiden, Taljavaaran, Tuulijoen, Aalistunturin, Niesaselän, Siikavuoman, Pakasaivon, Kaltiojätkän, Mieköjärven, Yrttivuoman, Simöjärven-Soppanan, Herankairan, Könkäänsaaren-Vianaavan luonnonsuojelualueilla, Namalikkokivalon, Petäjävaaran-Suolijärven, Kalhuaavan, Aavasaksan kruununpuiston ja Heinivuoman-Pietinvuoman luonnonsuojelualueilla sekä Äkäsaivon, Koivulan ja Saviojan luonnonsuojelualueilla. Perusteluissa on todettu, että asetuksen poikkeus mahdollistaa myös uralinjauksien vähäisen tai tilapäisen siirtämisen.

Maastoliikennelain 13 §:n 3 momentissa säädetään, että moottorikelkkailureitin perustamisesta ja lakkauttamisesta luonnonsuojelulaissa tarkoitettulla valtiolle kuuluvalla suojelualueella päättää Metsähallitus. Näihin reitteihin sovelletaan Metsähallituksen päätöksessä määrättyjä ehtoja pois lukien maastoliikennelain 20 ja 21 §:ssä säädettyjä reitinpitäjän reitin pitämiseen liittyviä tehtäviä ja vastuita sekä reitin käyttöön ja pitämiseen liittyviä vahingon korvausvastuita.

Metsähallitus pitää tärkeänä, että perustettavilla luonnonsuojelualueilla nyt sijaitsevia moottorikelkkailu-uria voidaan mahdollisimman laajasti perustaa reittitoimituksilla virallisiksi moottorikelkkailureiteiksi. Viralliset reitit pidetään paremmassa kunnossa kuin moottorikelkkailu-urat, jolloin ajaminen ohjautuu ja pysyy entistä paremmin reiteillä ja luvaton maastoliikenne reittien ulkopuolella todennäköisesti pysyy vähäisenä. Reittien ylläpitäjät ovat pääsääntöisesti kuntia, joilla on paremmat resurssit reittien ylläpitoon kuin Metsähallituksella.

Metsähallitus katsoo, että moottorikelkkailu-urien perustaminen virallisiksi moottorikelkkailureiteiksi ei heikennä alueiden luontoarvoja. Virallisten reittien korkeampien laatuvaatimusten takia niiden perustaminen voi kuitenkin joissakin tilanteissa edellyttää paikoin aiemman uran leventämistä ja puuston poistoa. Metsähallitus esittääkin, että tämä mahdollisuus aiemman uran leventämiseen ja puuston poistamiseen tuotaisiin selkeästi esille ainakin perusteluissa, jotta olisi selvää, että "kunnossapito" voi tarvittaessa sisältää myös tällaisia toimia. Jos tällaiset toimet eivät ole mahdollisia pelkästään perustelujen kirjauksia täydentämällä, tulisi vielä harkita tämän asian kirjaamista asetusten ao. poikkeukseen, esim. seuraavasti: "maastoliikennereittien ja -urien kunnossapitäminen ja tarvittaessa myös leventäminen on sallittua".

Luonnonsuojelualueiden ympärillä olevien alueiden kuivatustarpeiden vuoksi saattaa olla tarpeen johtaa vesiä myös luonnonsuojelualueille tai niiden kautta. Sen vuoksi asetuksen 3 §:n 2 momentin 3 kohtaan sisällytettäisiin tätä varten olemassa olevien ojien välttämättömän ylläpidon ja kunnostamisen salliva säännös. Käytännössä tällaisten toimenpiteiden yksityiskohdista on aina tarpeen sopia Metsähallituksen kanssa. Toimenpiteitä suunniteltaessa tulee lisäksi noudattaa, mitä luonnonsuojelulain 10 luvussa säädetään Natura 2000 -verkostosta.

10.5.2019

Perustelumuistiossa todetaan, että perustettaviin suojelualueisiin sisältyy 6 aiemmin perustettua luonnonsuojelualueita, joiden kytkeminen osaksi laajempaa uutta suojelualueita on perusteltua, jotta luonnonsuojelualueet ja niitä koskevat rauhoitusmääräykset muodostaisivat yhtenäisen kokonaisuuden. Tämä on Metsähallituksen näkemyksen mukaan myös perusteltua ja selkiyttää toimintaa mm. tutkimus- ja malminetsintälupien osalta, jolloin luvan myöntäjä on Metsähallitus.

Metsähallitus toteaa, että joidenkin perustettavien suojelualueiden läpi menee teitä, jotka mahdollistavat muiden alueiden metsätalouskäytön sekä virkistys-, matkailu-, porotalous- ja muun paikallisyhteisöjen maankäytön. Perustelumuistiossa viitataan tältä osin LSL 14 §:n 1 momentin 7-kohtaan. Metsähallitus pitää tärkeänä, että alueella olevien teiden käyttäminen ja kunnostaminen on edelleen sallittua suojelualueen perustamisen jälkeen.

Edellä todetun lisäksi Metsähallitus Metsätalous Oy on esittänyt seuraavaa:

Perustettaviin luonnonsuojelualueisiin sisältyy myös kohteita, joiden rajausten sisään jää ”reikinä” liiketoiminnan käyttöalueita. Kun edellä mainittuja suojelukiinteistöjä perustetaan kiinteistötoimituksilla, tulee edellä mainittujen liiketoiminnan käyttöön jäävien kiinteistöjen hyväksi perustaa liiketoiminta-alueiden käyttömuodot huomioiden tarkoituksenmukainen uusi kulkuoikeus suojelukiinteistön kautta. Tällainen on esimerkiksi riittävän leveä ja sijainniltaan sellainen kulkuoikeus, joka mahdollistaa talvitien rakentamisen suojelukiinteistön läpi metsänhoitotöitä, puukorjuuta ja puutavaran kuljetuksia varten. Lisäksi useiden perustettavien luonnonsuojelualueiden läpi menee metsäteitä, joita tarvitaan suojelualueen ympärillä ja kauempana olevalla valtionmaalla olevien metsätalousalueiden hoito ja käyttöä varten. Samoin ne ovat tarpeellisia myös edellä mainittujen metsätalousalueiden virkistyskäyttöä ja esim. porotalouden harjoittamista. Näiden metsäteiden ylläpito ja tarpeellinen kunnostus tulee olla mahdollista myös luonnonsuojelualueiden perustamisen jälkeen.

Säädöstekstien rauhoitussäännöksiin esitetään lisättävän kohdat 4) ja 5) seuraavasti:

Ympäristöministeriön asetus Länsi-Lapin luonnonsuojelualueista

4) Luonnonsuojelualueiden läpi kulkevien nykyisten metsäteiden kunnostaminen metsätaloudellisia tarpeita varten Lapinlehdon luonnonsuojelualueella.

10.5.2019

Valtioneuvoston asetus Länsi-Lapin luonnonsuojelualueista

4) Kulkeminen ja tarkoituksenmukaisten kulkuyhteyksien perustaminen luonnonsuojelualueen sisään jäävien kiinteistöjen hoitoa ja käyttöä varten Tupakkivuoman, Taljavaaran, Tuulijoen soiden, Koukkulanaapa-Palokivalon, Kalhuaavan ja Saariaapa-Hattuselän luonnonsuojelualueilla

5) Luonnonsuojelualueiden läpi kulkevien nykyisten metsäteiden kunnostaminen metsätaloudellisia tarpeita varten Suoppamanselän, Niesaselän, Taljavaaran, Pitsloma-Haurespään, Kursujen, Kaltiojänkän, Joukhaisvuoman, Kiimamaan, Palokkaan, Pahtajärven, Romppaiden, Louevaaran, Petäjävaara-Suolijärven, Saariaapa-Hattuselän, Tuiskukivalon närheikön, Nikkilänaavan, Mämmisuon, Simojärvi-Soppanan, Joutensuon, Namalikkokivalon, Herankairan, Koukkulanaapa-Palokivalon ja Kinisvuoman-Jouttiselän luonnonsuojelualueilla.

Lisätietoja asiasta antaa aluejohtaja Jyrki Tolonen (0400 388 609).

Pentti Hyttinen
pääjohtaja

